

Anmälan mot Kriminalvården, anstalterna Håga och Hall, om underlåtenhet att informera en intagens anhöriga om att deras besök i anstalten Hall ställts in m.m.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 25 januari 2010, klagade AA – vars bror BB var intagen i anstalten Hall – på brister i anstalterna Hågas och Halls information till henne och BB:s andra anhöriga. AA anförde därvid i huvudsak följande. BB:s anhöriga fick ingen förklaring till varför BB förflyttades från anstalten Håga till anstalten Hall. De informerades inte heller om att BB började må allt sämre. Den 7 januari 2010 reste hon, hennes man, hennes tvååriga son och hennes mor från Kristianstad till anstalten Hall för ett inplanerat besök hos BB. På grund av vintervädret tog resan från Kristianstad till anstalten över sex timmar. De kom till anstalten två timmar innan besöket skulle börja. När de kom till besöksrummet fick de beskedet att BB inte fanns i anstalten. Personalen uppgav att de inte visste något om BB men att han troligen skulle komma tillbaka till anstalten. När BB till slut ringde upp henne visade det sig att han hade drabbats av en svår psykos och vistades på Huddinge sjukhus. AA yrkade vidare ersättning för den onödiga resan till anstalten. Hon ifrågasatte även att BB placerats i en anstalt så långt bort från sin familj.

Utredning

BB:s behandlingsjournal begärdes in och granskades.

Därefter anmodades Kriminalvården att yttra sig över vad AA anført om bristen på information till den intagnes anhöriga om att besök inte kunde genomföras. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, region Stockholm, genom dåvarande regionchefen CC, följande.

Sakförhållanden

Intagne BB:s syster AA har till Justitieombudsmannen inkommit med klagomål mot anstalten Hall då hon upplevt att anstalten underlåtit att ge dem information om varför hennes bror blev förflyttad från Håga till Hall, att han mått psykiskt dåligt och

att anstalten inte meddelat dem att brodern inte var kvar i anstalten när de kom för att besöka honom.

Underlag till remissvar har inhämtats från anstalten Hall vari kriminalvårdschefen DD, efter föredragning av kriminalvårdsinspektören EE, framfört bl.a. följande.

Vad gäller rutiner för besöksbokning så bokas besök av de anhöriga senast tre dagar innan besökets genomförande. När besöksvakterna skall föra in besöket ser de vilken form av besök som är beslutat, oöväkat eller öväkat, samt vilken avdelning den intagne befinner sig på. De intagna som är tillfälligt placerade på någon annan anstalt, häkte eller sjukhus står kvar som belagda på rum för annars försvinner deras plats och bli bokningsbar igen. En tillfällig placering på ett sjukhus är även svår att förutse längden på varför de intagna står kvar som belagda på ett rum.

Alla intagna som ankommer anstalten Hall får fylla i en blankett där de uppger deras närmast anhörig. Uppgifterna skrivs in i det klientadministrativa systemet KLAS och originalblanketten sparas i klientens journal. I BB:s fall har han skrivit att hans närmaste anhörig är hans syster BB, boende i Kristianstad. Hennes telefonnummer finns även ifört.

Den 3 januari 2010 förflyttades BB till avd. 113, RPA Huddinge sjukhus (rättspsykiatriska avdelningen, JO:s anm.). Han kvarstannade där tills den 15 januari 2010. Han återplacerades då på avdelning B3 och han var placerad där fram till i början av april då han förflyttades till annan anstalt.

AA anför att de bokade besöket på tisdag den 5 januari 2010 och besöket skulle genomföras den 7 januari 2010. Efter kontroll med besöksvakt FF framkommer att besöket bokades in av GG den 29 december 2010 (*rätteligen 2009, JO:s anm.*). Den dag AA anför att besöket bokades in arbetade inte GG.

FF berättar vidare att när BB:s besökare ankom anstalten befann sig flera andra besökare i vänterummet och då de hade ett barn med sig blev de hänvisade till besöksrummet där besöket skulle ske för att få lite mer utrymme. FF ringde till avdelning B och bad dem komma med samtliga intagna som ska ha besök vilket personalen gör. När FF frågar avdelningspersonalen vart BB är uppger de att han inte finns på avdelningen utan är tillfälligt placerad på avdelning 113. FF och HH som var besöksvakter den dagen går för att berätta för BB:s familj att det tyvärr har blivit ett misstag och att BB inte finns på anstalten och mot bakgrund av vår sekretess kan de inte uppge vart han befinner sig. Familjen, speciellt modern blir upprörd men accepterar att besöket inte kan genomföras. Familjen får kvarstanna i besöksrummet ett tag där de erbjuds kaffe och lite te innan deras resa hem. FF anför att bemötande till familjen sköttes väldigt bra trots att besöket inte kunde genomföras.

Besöksvakt JJ anför att hon mottog ett samtal från AA den 7 januari 2010 där AA var upprörd och ville veta vart hennes bror fanns. JJ uppgav att med anledning av vår sekretess så kan hon inte uppge någon information. Hon ringde dock genast upp avdelning 113 och pratade med samordnaren KK och bad henne framföra till BB att han skulle ringa upp sin syster.

När en intagen förflyttas underrättas inte närstående om detta utan det är själv upp till den intagne att kontakta sina anhöriga. Vid varje ny anstalt eller häkte som den intagne ankommer erbjuds han ett ankomstsamtal för att underrätta sina anhöriga om vart han nu befinner sig och att han mår bra.

Ibland är tillfälliga placeringar på antingen en annan anstalt, häkte eller på sjukhus nödvändiga. En placering på avd. 113, Huddinge sjukhus, antyder att en intagen inte mår psykiskt bra utan måste befinna sig där adekvat vård finns och att ringa upp en intagens familj och upplysa om detta kan vara särskilt känsligt. Detta skulle innebära att vi bröt mot vår sekretess.

Vad anstalten däremot kan bli bättre på är informera besöksvakterna när en intagen lämnar anstalten för tillfällig placering på sjukhus så att de omgående kan se om det finns ett besök bokat inom närstående tid som behöver avbokas och i så fall ringa upp anhöriga och meddela detta. Dock gäller även här sekretessen och att kontakta en anhörig för att meddela att ett besök blir inställt och inte uppge varför kan röra upp många känslor.

Av det klientadministrativa systemet framgår att BB efter att han anlät till anstalten Hall från anstalten Håga genom anstaltens försorg ringt sin far. Vidare framgår att dagen innan BB förflyttades till RPA Huddinge var personalen oroliga för hans beteende och förmådde honom att ringa sin flickvän och där även personalen pratade med henne efter det samtalet.

Aktuella författningsbestämmelser

Av 2 kap. 6 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (KVFS 2009:4) framgår att vid akut fara ska den intagne omedelbart komma under läkarvård. Om sjukdomen eller olycksfallet är av allvarligt slag, ska anstalten omgående underrätta den som uppgivits vara närmast anhörig till den intagne.

Kriminalvårdens, region Stockholm, bedömning

Kriminalvården har förståelse för att familjemedlemmar är oroliga för sina anhöriga som är placerade i anstalt men är ändock styrda av de sekretessregler som gäller för Kriminalvården. Om det inte är en situation som avses i 2 kap. 6 § KVFS 2009:4 så faller det på de intagna att förmedla sig med sina anhöriga.

Vad gäller förflyttningen mellan anstalterna Håga och Hall anser inte Kriminalvården att något ansvar åvilat någon annan än BB att kontakta sina anhöriga, vilket även synes ha skett då han ringt sin far. När anstalten upplevt att BB mått sämre har denne haft en kontakt med sin flickvän som även anstalten pratade med. BB har under en kortare tid behövt vård som inte anstalten kunde erbjuda varför BB förflyttades till RPA Huddinge. Anstalten bedömde dock inte hans tillstånd som så allvarligt att närmast anhörig omgående skulle underrättas och Kriminalvården är inte heller av någon annan uppfattning.

Till sist vad gäller besöket så kan Kriminalvården bara beklaga att AA och övriga fått åka förgäves. Kriminalvården ser det som önskvärt om anstalten kunde uppbeta en rutin där eventuellt inbokade besök kan avbokas i en situation som denna.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har i sitt yttrande redogjort för den skyldighet som gäller för anstalter att underrätta den intagnes närmaste anhörige om den intagne drabbas av sjukdom eller olycksfall av allvarligt slag.

Av 35 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår bland annat följande. Sekretess gäller inom kriminalvården för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

En uppgift om att en intagen har tagits in för vård på en psykiatrisk avdelning är typiskt sett sådan att det kan antas att den intagne lider men om uppgiften röjs. Det kan även antas att den intagne kan ha obehag av att information av sådant slag lämnas ut till hans eller hennes anhöriga.

Jag har inget att erinra mot att anstalten Hall inte självant underrättade den person som BB uppgett som sin närmaste anhörige om hans psykiska tillstånd. Mot bakgrund av den sekretessregel som jag redogjort för ovan var det, enligt min mening, inte heller möjligt för anstalten att underrätta BB:s besökande anhöriga om orsaken till att det planerade besöket inte kunde genomföras. Däremot framstår det som en självklarhet att anstalten i en situation som den aktuella i god tid bör

underrätta besökarna om att det planerade besöket inte kommer att kunna genomföras. Detta gäller i synnerhet när besökarna, som var fallet här, har lång resväg. Anstalten förtjänar kritik för sin underlåtenhet att i tid underrätta BB:s besökare. Jag förutsätter att anstalten – om det inte redan har gjorts – inför rutiner för att i situationer som denna i god tid underrätta besökare om att ett planerat besök inte kan genomföras. Jag har förståelse för att det kan upplevas som besvärligt och otillfredsställande att informera anhöriga om ett inställt besök utan att kunna redogöra för orsaken till att besöket ställts in. En lösning på detta problem är att kriminalvårdspersonalen – när det finns förutsättningar för det – tillfrågar den intagne om han medger att den sekretessbelagda uppgiften om honom lämnas till hans anhöriga.

Det ankommer inte på JO att pröva frågor om skadestånd.

Det som AA anfört i övrigt föranleder inte någon kommentar.

Ärendet avslutas.